

Handläggare

Fredrik Palm
Avdelningen för havsförvaltning
Fredrik.Palm@havochvatten.se

Datum 2025-04-29

Dnr 1909-22

Regeringen
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Genomförande av uppdrag att på prov genomföra fiskeriförvaltningsåtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen i Egentliga Östersjön och Bottniska viken

Redovisning av regeringsrapport; Lägesrapport #4 april 2025.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har genom regeringens beslut den 19 maj 2022, fått i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Projektet ska genomföras i flera avgränsade försöksområden i förvaltningsområdena för sill- och strömmingsbestånden i Egentliga Östersjön och i Bottniska viken och omfatta de fartyg, oavsett flagg, som har fiskerättigheter i områdena. HaV ska därför inom ramen för projektet genomföra nödvändiga samråd med berörda EU-medlemsstater och vid behov med EU-kommissionen. Samråd ska även ske med berörda intressenter.

Uppdraget genomförs gemensamt av förvaltningsområdena fiskförvaltning och havsmiljöförvaltning, vilket bidrar till att stärka genomförandet av en ekosystembaserad havsförvaltning och stötta målet "hav i balans samt levande kust och skärgård" samt hållbart nyttjande i enlighet med den maritima strategin.

I enlighet med regeringsuppdraget ska myndigheten senast den 30 november 2022 och årligen från och med april 2023 lämna en lägesrapport om genomförandet av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet). HaV ska därefter senast den 30 april 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet. HaV överlämnar härmed en fjärde lägesrapport om genomförandet av uppdraget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Mats Svensson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Niclas Törnell, enhetscheferna Inger Dahlgren, Mia Dahlström, utredarna Fredrik Palm, Max Vretborn, Norbert Häubner, samt kommunikatören Jeanette Frykner deltagit.

Anna Ledin

Mats Svensson

Kopia till:
Klimat- och näringslivsdepartementet

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Uppdraget och dess beredning.....	6
	2.1 Bakgrund.....	6
	2.2 Uppdragsbeskrivning	7
	2.3 Syfte och effektmål	8
3	Plan för genomförande	9
	3.1 Projektets fem faser samt genomfört, pågående och planerat arbete.....	9
	3.1.1 Fas 1.....	9
	3.1.2 Fas 2.....	10
	3.1.3 Fas 3.....	11
	3.1.4 Fas 4.....	11
	3.1.5 Fas 5.....	11
	3.2 Leverans överlämning	12
4	Organisation.....	13
	4.1 Vetenskaplig kommitté	13
5	Samråd och dialog	14
	5.1 Internationella samråd	14
	5.1.1 Draft proposal	15
	5.1.2 Remiss och beslut av föreskrifter	15
	5.2 Nationella samråd och dialogmöten	17
6	Uppföljningsprogram	18
	6.1 Påbörjade undersökningar	20
7	Kommunikation och rapportering	23

1 Sammanfattning

Genomförande av ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, görs av Havs- och vattenmyndigheten (HaV) i enlighet med uppdragsbeskrivningen från regeringen. Efter att den tredje lägesrapporten redovisades den 30 april 2024 har den fortsatta samrådsprocessen resulterat i att ett tidsbegränsat försöksområde med trålförbud efter pelagiska arter kunnat etableras i centrala Östersjön från den 1 februari 2025 till den 30 april 2027. Under året har även arbetet med att genomföra och planera uppföljningen intensifierats, med syftet att säkerställa en heltäckande vetenskaplig uppföljning av den fiskereglering som införts i försöksområdet.

De internationella samråden inleddes med Finland och Danmark den 27 oktober respektive 30 november 2023 genom inledande uppstartsmöten och har fortsatt under större delen av 2024. Den 2 maj 2024 skickade HaV en uppdaterad beskrivning av försöksområden i både centrala Östersjön och Bottenhavet inklusive ett utkast till uppföljningsprogram med en förfrågan om möjligheten att konsultera EU-kommissionen och den rådgivande nämnden för Östersjön (BSAC) om förslaget. Finland återkopplade med vissa ändringsförslag som inte bedömdes ligga inom regeringsuppdragets genomförande, vilket krävde en fortsatt diskussion kring utformningen av ett försöksområde i Bottenhavet. Danmark återkopplade med vissa ändringsförslag som HaV bedömde i linje med regeringsuppdragets genomförande och svarade att myndigheten skulle återkomma snarast efter sommaren med uppdaterad version av förslag till försöksområde i centrala Östersjön med tillhörande uppföljningsprogram. HaV lämnade dessa uppdateringar i början av september för att efter avstämningar med Danmark och Finland kunna skicka förslaget för konsultation med EU-kommissionen och BSAC den 27 september med sista svarsdatum 29 november. Under samrådsperioden presenterade HaV förslaget även för BSAC:s medlemmar online vid ett hybridmöte i Helsingfors. Myndighetens bedömning av inlämnade synpunkter och det slutliga förslaget för ett tidsbegränsat pelagiskt trålförbudsområde i centrala Östersjön redovisades sedan till berörda medlemsländer, EU-kommissionen och BSAC.

HaV träffade det finska ministeriet i Helsingfors för den 25 oktober 2024 för att fortsatt diskutera förslaget till försöksområde i Bottenhavet. Vid mötet meddelade Finland att man inte avsåg att reglera ett trålförbud för den finska pelagiska flottan utifrån den reglering som HaV föreslagit för försöksområdet. HaV meddelade Regeringskansliet om Finlands ställningstagande och publicerade även en webnyhet som beskrev att myndigheten inte såg några möjligheter att etablera ett försöksområde i Bottenhavet inom regeringsuppdragets genomförande.

Myndighetens förslag till svenska föreskrifter med konsekvensbeskrivning för ett tidsbegränsat trålförbudsområde för fiske efter pelagiska arter i centrala Östersjön remitterades den 18 december 2024 med sista svarsdatum 14 januari 2025. Totalt inkom 52 remissvar, där Regelrådet enbart yttrade sig om hur förslagets konsekvensutredning uppfyller kraven i förordningen (2024:183). 39 yttranden bedömdes tillstyrka förslaget, varav sex respondenter inte lämnade några synpunkter, medan 8 respondenter avstyrkte förslaget. Samtliga svar som var negativt inställda till förslaget representerade någon av fiskets organisationer eller Simrishamns kommun. HaV beaktade samtliga synpunkter men bedömde inte att dessa motiverade någon ändring av remitterat förslag. Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om förbud mot trålfiske efter pelagiska arter i del av centrala Östersjön innanför territorialhavets gräns (HVMFS 2025:2) beslutades den 21 januari 2025 och publicerades på myndighetens hemsida tillsammans med en webnyhet den 23 januari. Föreskrifterna trädde i kraft den 1 februari 2025 och gäller till den 30 april 2027.

Arbetet med uppföljningsprogrammet har intensifierats sedan 2023 med fokus på att genomföra undersökningar och samla in data om relevanta miljöfaktorer, sill- och strömmingsbeståndens utveckling och trålfiskets bedrivande. Abiotiska faktorer som salthalt, temperatur och näringshalter analyseras löpande för att förstå miljöpåverkan på fiskbestånden. Undersökningar av pelagisk fisk har genomförts genom både provfisken och hydroakustiska undersökningar, där preliminära resultat indikerar skillnader i sillförekomst beroende på plats och ålder. Genetiska och otolitkemiska analyser används för att studera livshistoriemönster och migrationsbeteenden hos sill och strömming. Undersökningar av möjliga effekter av predation från säl och skarv har också inletts och det pågår arbete med ekosystemmodellering för att förstå fiskeregleringens långsiktiga effekter. Det är dock viktigt att betona att resultaten endast baseras på hittills genomförd provtagning och datainsamling och att det är för tidigt att dra några säkra slutsatser av försöket som helhet.

Genomförandet nyttjar pågående arbete inom pilotområden för ekosystembaserad förvaltning i Stockholms skärgård och Södra Bottenhavet som ingår i åtgärd 44 i Åtgärdsprogram för havsmiljön 2022–2027 i enlighet med havsmiljöförordningen. Projektet drar även nytta av andra pågående processer så som genomförandet av Jordbruksverkets och HaV:s Strategi för Framtidens fiske och vattenbruk samt övriga projekt och uppdrag av relevans för uppdragets syfte och effektmål.

Genomförandet sker i fem faser:

Fas 1 Sammanställa data och information

Fas 2 Förslagslista och design av försöksområden

Fas 3 Synpunkter och korrigering av områden och design

Fas 4 Genomförande av vetenskapligt projekt

Fas 5 Utvärdering och förslag på förvaltningsåtgärder

En detaljerad beskrivning av fasernas omfattning och redovisning av fasernas status framgår av avsnitt 3.1.

2 Uppdraget och dess beredning

2.1 Bakgrund

Sillen är en av de viktigaste arterna i Östersjöns näringsväv och för ett fungerande ekosystem. Både för ett långsiktigt hållbart fiske och ett friskt ekosystem är det viktigt att vidta åtgärder för att vända den negativa utveckling som observerats med nedåtgående trender för beståndens ålders- och storleksstruktur såväl som biomassa och täthet i svenska kustområden. De negativa trenderna har varit tydligast under den senaste tioårsperioden och är särskilt uttalade hos sill och strömming över 18 cm. Rapporter om nedgång i sillfångster som redovisats av kustfiskare¹, stödjer bilden av nedgången av framför allt stor strömming inom svenska kustområden, eftersom kustfisket främst bedrivs riktat efter stora individer.

Bestånden av sill i Östersjön, liksom alla gränsöverskridande fiskbestånd inom EU, förvaltas gemensamt av EU:s medlemsländer i enlighet med den gemensamma fiskeripolitiken. Politikområdet baseras på gemensamma beslut, bl. a. med avseende på TAC och kvoter, förvaltningsplaner och tekniska regleringar, då de bedöms vara mest effektiva för att bidra till måluppfyllelse. Varje EU-medlemsstat har sedan rätt att fördela fiskemöjligheter nationellt.

HaV beslutade 2021 om analyser och efterföljande åtgärder avseende ökat skydd av sill/strömming i Östersjön samt i Bottenhavet/Bottenviken (dnr 301–2021). Bakgrunden till analys- och åtgärds paket var de nedåtgående trender som noterats för beståndet i centrala Östersjön. Det gällde framför allt nedgång i kondition och tillväxt men även minskade fångster och minskad förekomst av sill/strömming i kustnära områden. Analysen resulterade i att HaV tog fram ett åtgärds paket som omfattade kunskapsunderlag och förslag på åtgärder. Delar av detta arbete har ingått i det regeringsuppdrag som HaV har rapporterat våren 2022 om att utreda hur fiskereglering kan utvecklas för att skydda kustlekande sillbestånd i norra Egentliga Östersjön. I redovisningen sammanfattar myndigheten tre typer av åtgärdsförslag avseende fiskereglering som resulterar i sänkt fiskeridödlighet, fiskeregleringar i tid och rum samt en översikt av åtgärder inriktade på ekosystemet i sin helhet. Även om uppdraget särskilt avsåg delområde 27 och 29 bedömde myndigheten att förslagen också var av relevans för övriga delar av Östersjön, däribland Bottniska viken².

HaV har arbetat inom samtliga av de områden som identifierades avseende förbättrat kunskapsunderlag. Under 2022 har myndigheten bl.a. fortsatt ett uppdrag om genetisk analys av strömmingsbestånd för att identifiera enskilda lekbestånd längs Östersjökusten och vidare har kunskapsunderlag beställts in kring läkemedelsresters påverkan på tillväxt och produktion samt klimatpåverkan på kommersiella fiskbestånd. Utöver dessa underlag har rättsliga analyser genomförts, bl.a. för att utreda möjligheter och förutsättningar att vidta nationella åtgärder såväl som EU-gemensamma åtgärder inom ramen för havsmiljödirektivet och den gemensamma fiskeripolitiken. Detta utgör underlag som är av stor relevans för genomförandet av detta uppdrag.

¹ PO Kustfiskarna Bottenhavet. 2022-02-13. Rapport om strömmingsfiskets nedgång i Bottenhavet

² Redovisning av regeringsuppdrag att utreda hur fiskeregleringar kan utvecklas för att skydda kustlekande bestånd av sill i norra Egentliga Östersjön, Dnr 1-2021

2.2 Uppdragsbeskrivning

HaV har genom regeringens beslut den 19 maj 2022, fått i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Projektet ska genomföras i flera avgränsade försöksområden i förvaltningsområdena för sill- och strömmingsbestånden i Egentliga Östersjön och i Bottniska viken och omfatta de fartyg, oavsett flagg, som har fiskerättigheter i områdena. HaV ska därför inom ramen för projektet genomföra nödvändiga samråd med berörda EU-medlemsstater och vid behov med EU-kommissionen. Samråd ska även ske med berörda intressenter.

HaV ska för dessa områden vetenskapligt följa upp och analysera vilka effekter de fiskerelaterade förvaltningsåtgärderna har på sill- och strömmingsbestånden både vad gäller utvecklingen av biomassa, bestånds- och populationsstruktur. Utpekandet av områdena ska beakta geografiska och regionala skillnader. Områdena ska även utgöra grund för analys av bland annat hur och i vilken utsträckning sillens och strömmingens utveckling när det gäller biomassa, bestånds- och populationsstruktur påverkas av miljöfaktorer och predation från fisk, fågel och säl för att därmed kunna utvärdera och stärka kunskapen kring orsakssamband i enlighet med en adaptiv förvaltning. Analysen ska även inkludera eventuella effekter av projektet på andra fiskarter, samhällsekonomiska effekter samt ekonomiska och sociala konsekvenserna för fisket och fiskberedningen. Analyserna ska samtidigt i sin helhet beakta andra förvaltningsåtgärder och andra orsakssamband.

Fiskeregleringen i försöksområdena ska utvärderas under uppdragets genomförande och upphöra senast vid återrapporteringen. Utifrån ovanstående analyser ska slutredovisningen innehålla förslag på eventuella påföljande fiskeregleringar eller åtgärder som inte är fiskerirelaterade. HaV ska inom respektive försöksområde kunna möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. Sådan möjlighet bör kunna ges till försöksverksamhet, småskaligt fiske och det fiske som bedrivs av lokal eller regional betydelse och fiskar för direkt användning som livsmedel. Fiske ska dock endast tillåtas om syftet med det vetenskapliga projektet inte bedöms motverkas. Återrapporteringen ska innehålla en analys av konsekvenser av sådant fiske.

Genom 2023 års regleringsbrev till HaV utökade regeringen det pågående uppdraget att genomföra åtgärder som motsvarar att flytta ut trålgränsen till att omfatta resterande delar av det svenska territorialhavet. Området ska inkludera delområde 25 för att inkludera samtliga förvaltningsområden för sill och strömming i Östersjön, men exkludera Halland och Västra Götaland från uppdraget. Myndigheten ska även fortsatt genomföra nödvändiga samråd med berörda EU-medlemsstater och vid behov med EU-kommissionen. I uppdraget ingår att redovisa eventuella konsekvenser. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (blivande Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) senast i april 2023, därefter årligen i april och slutredovisas senast 30 april 2027.

HaV hade redan innan regeringens utökning av uppdraget haft för avsikt att beakta samtliga delar av förvaltningsområdet för sill/strömming i centrala Östersjön (ICES delområde 25–27, 28.2, 29, 32). Det utökade uppdraget bedöms därför inte påverka hittills genomfört och planerat arbete inom uppdraget.

2.3 Syfte och effektmål

I syfte att främja god beståndsutveckling av sill och strömming i Egentliga Östersjön och Bottniska viken för att skapa förutsättningar för en ökad livsmedelsproduktion samt värna kustlekande bestånd av sill i Östersjön, är följande effektmål definierade för projektet:

Ge ökad kunskap om:

- Fiskerelaterade förvaltningsåtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen är en effektiv åtgärd för att få en positiv effekt för sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds och åldersstruktur.
- I vilken utsträckning sillens och strömmingens utveckling när det gäller biomassa, bestånds- och populationsstruktur påverkas av miljöfaktorer och predation från fisk, fågel och säl och på så vis stärka kunskapen kring orsakssamband.
- Förvaltningsåtgärdens effekt på andra fiskarter, samhällsekonomiska effekter, samt ekonomiska och sociala konsekvenser för fisket och fiskberedningen.

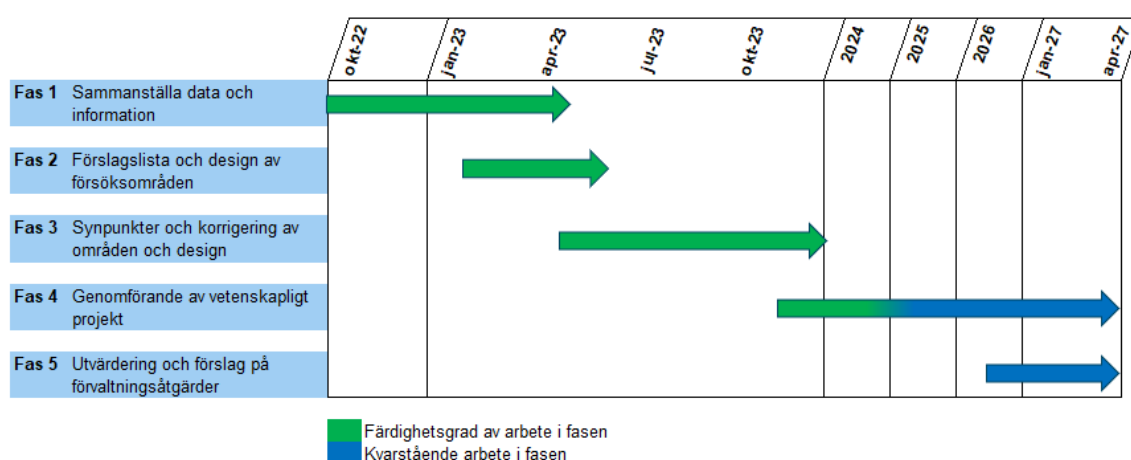
Ge förslag på:

- Eventuell fiskereglering eller andra icke-fiskerirelaterade åtgärder baserat på projektets resultat och syfte som kan leda till beständiga förvaltningsåtgärder och långsiktigt hållbara bestånd.
- Övriga nationella förvaltningsåtgärder för att utveckla en adaptiv ekosystembaserad havsförvaltning och uppnå målet om hav i balans samt levande kust och skärgård.

3 Plan för genomförande

3.1 Projektets fem faser samt genomfört, pågående och planerat arbete

Genomförandet sker i fem olika faser som beskrivs mer ingående i avsnitten 3.1.1 - 3.1.5. Efter senaste lägesrapport från april 2024 har fas 1–3 nu slutförts med fortsatt fokus på uppföljning och utvärdering av projektet inom fas 4 och 5. Fas 4 ligger i linje med tentativ tidsplan för fasernas genomförande som myndigheten redovisade vid föregående lägesrapport (Figur 1.). För att ge en mer överskådlig bild av genomförandegraden i varje fas, visas detta i grönt i figuren. Vidare specificeras efter varje punkt i avsnitten 3.1.1 - 3.1.5 om arbetet är genomfört, pågående eller ej påbörjat.

Figur 1. Tidsplan för genomförande av projektets olika faser och genomförandegrad/fas.

3.1.1 Fas 1

Sätta samman en vetenskaplig kommitté och sammanställa data och information.

Omfattning:

- Utforma beställning av vetenskapliga underlag för utformning av förslag till lämpliga försöksområden. *Genomfört*
- Framtagande av underlag för data call och utskick av data call till berörda medlemstater. *Genomfört*
- Leverans och bearbetning av inkomna data från övriga medlemsstater. *Genomfört*
- Information till samtliga EU-medlemsstater runt Östersjön om regeringens uppdrag till HaV om att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön. *Genomfört*
- Förfrågan till samtliga EU-medlemsstater runt Östersjön om att lämna förslag till lämpliga nationella kandidater för medverkan i den vetenskapliga kommittén. *Genomfört*
- Delleveransen för fortsatta beredning av förslag till lämpliga försöksområden. Uppdatering av det vetenskapliga underlag som levererades inför myndighetens redovisning av 2021 års regeringsuppdrag om att utreda hur fiskeregleringar kan utvecklas för att skydda

kustlekande bestånd av sill i norra Egentliga Östersjön (dnr 1:2021). Omfattar kompletterande information som relaterar till samtliga förvaltningsområdena för sill/strömning i Bottniska viken och Centrala Östersjön. Sammanställning och analys av fiskets bedrivande 2012–2021 för samtliga fartyg, oavsett flagg som bedrivit fiske av pelagiska arter i svensk ekonomisk zon. Information om biologiska kriterier som bedöms potentiellt viktiga för att utse förslag till försöksområden, däribland fisketryck, potentiellt viktiga övervintringsområden, tidigare kunskap om migration, genetik, områden med tecken på ansamling av sill/strömning samt möjlighet till uppföljning av utpekade leveranser inom ramen för det vetenskapliga projektet. *Genomfört*

- Seminarium där berörda intressenter ges möjlighet att ta del av SLU Aquas underlag och analyser, *Genomfört*
- Att sätta samman och tillsätta vetenskaplig kommitté med nationella och internationella experter samt konkretisera uppdragsbeskrivning. *Genomfört*
- Samla och sammanställa data och underlag som finns tillgängligt på HaV med syfte att använda kunskap om bl.a. miljö, klimat, säl och skarv som redan genererats på myndigheten. *Genomfört*

3.1.2 Fas 2

Bereda och utforma förslag på försöksområden inklusive förslag till fiskeregleringar och vetenskaplig design för det vetenskapliga projektets genomförande och uppföljning baserat på samtliga utpekade leveranser inom uppdraget.

Omfattning:

- HaV bereder och utarbetar förslag till lämplig fiskereglering inom avgränsade försöksområden baserat på analyser och underlag framtagna under fas 1. *Genomfört*
- Framtagande av överenskommelse för att förse myndigheten med områdesspecifika vetenskapliga underlag kopplat till förslagen om försöksområden och därtill påföljande fiskereglering som omfattar samtliga fartyg som fiskar efter små pelagiska arter oavsett flagg. Underlagen kommer utgöra en delmängd av de underlag som behövs för nationella och internationella samråd till syfte att beskriva föreslagna försöksområden och fiskereglering, bl.a. inbegripet skälen för dessa med vetenskapliga belägg som stöd samt redogöra för konsekvenser och löpande uppföljning och utvärdering av effekter inom det vetenskapliga projektet. *Genomfört*
- Framtagande av stödjande bakgrundsunderlag för respektive område till grund för nationella och internationella samråd med berörda intressenter och medlemsstater. Myndigheten bedömer att underlagen bl.a. behöver beskriva bakgrund och syfte, sammanfattning av redan tillgänglig kunskap, motivering i form av förväntad/önskad effekt, områdesspecifik beskrivning av områdena (bl.a. batymetri), historisk fiskeaktivitet inom områdena, förslag till fiskeregleringar, konsekvensutredning, bedömning av proportionalitet och möjlighet att bedriva visst fiske inom områdena, potentiella effekter av förändrade fiskemönster, behov av kontrollåtgärder samt beskrivning av vetenskaplig design och uppföljning inkluderat löpande datainsamling och för att tillgodose samtliga utpekade leveranser inom uppdraget. Underlagen behöver också innehålla en konsekvensanalys om förväntade samhällsekonomiska effekter samt ekonomiska och sociala effekter för fisket och beredningsindustrin. *Genomfört*

- Den vetenskapliga kommittén granskar tillgängliga analyser och underlag och kommenterar förslag till områden. *Genomfört*
- Den vetenskapliga kommittén granskar och kommenterar förslag på vetenskaplig design, samt plan för hur försöket vetenskapligt ska övervakas och utvärderas. *Genomfört*

3.1.3 Fas 3

Nationella och internationella samråd samt eventuell korrigerande av områden och vetenskaplig design utifrån beskrivning av föreslagna försöksområden inklusive förslag till fiskeregleringar och vetenskaplig design för det vetenskapliga projektets genomförande och uppföljning.

Omfattning:

- Uppstartsmöte (s.k. pre-konsultation) med berörda EU-medlemsstater som väntas ha ett direkt förvaltningsintresse inom aktuella områden för att säkerställa en öppen och transparent process. Mötet syftar bl.a. till att informera om uppdraget i detalj samt presentera stödjande information kring projektets bakgrund och syfte samt utbyta kunskap och erfarenheter. *Genomfört*
- Löpande samråd i ad-hoc möten med berörda EU-medlemsstater för att nå överenskommelser om tillräcklig information samt det vetenskapliga projektets genomförande och utformning baserat på de förslag och underlag som utarbetas och presenteras till grund för det vetenskapliga projektet. *Genomfört*
- Löpande information och samråd med berörda intressenter (inklusive den rådgivande nämnden för Östersjön, BSAC) samt vid behov med EU-kommissionen för att inhämta synpunkter utifrån de förslag och underlag som utarbetas och presenteras till grund för det vetenskapliga projektet. *Genomfört*
- Formell process nationellt och för berörda EU-medlemsstater utifrån de juridiska ramverk som tillämpas för det vetenskapliga projektets genomförande. *Genomfört*
- Formellt beslut och antagande av det vetenskapliga projektets genomförande utifrån de juridiska ramverk som tillämpas. *Genomfört*

3.1.4 Fas 4

Genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen.

Omfattning:

- Genomföra det vetenskapliga projektet utifrån fastställd vetenskaplig design och beslutad plan för vetenskaplig uppföljning inkluderat löpande insamling av information och data med syfte att utvärdera fiskeregleringen inom områdena utifrån samtliga utpekade leveranser inom uppdraget. Identifierade leveranser framgår av stycke 2.4.2 gällande Omvärldsanalys och tillräcklig information baserat på bästa möjliga kunskap. *Pågående*

3.1.5 Fas 5

Utvärdering och förslag på förvaltningsåtgärder.

Omfattning:

- Bearbeta, analysera och utvärdera insamlad information och data samt sammanställa resultat och kunskap från utvärdering av fiskeregleringen inom områdena utifrån samtliga utpekade leveranser inom uppdraget. *Ej påbörjat*
- Slutrapportering med förslag på eventuell fiskereglering och/eller andra icke-fiskerirelaterade åtgärder baserat på resultatet av ovanstående analyser och sammanställningar. *Ej påbörjat*

3.2 Leverans överlämning

Projektet ska löpa fram till 2027 och en lägesrapport om uppdragets genomförande ska lämnas årligen i april till Regeringskansliet. Slutredovisningen ska redogöra för analyser och resultat från det vetenskapliga projektet lämnas till Regeringskansliet senast den 30 april 2027. Utifrån dessa analyser ska slutredovisningen innehålla förslag på eventuella påföljande fiskeregleringar eller åtgärder som inte är fiskerirelaterade.

4 Organisation

Två projektledare utgör ledningen och styrningen av projektet. Projektledarna ansvarar för tre olika arbetsteam (samråd och dialog, vetenskapliga underlag och aktörssamverkan). Beslut fattas efter föredragning för styrgruppen och generaldirektören.

4.1 Vetenskaplig kommitté

Som en del av uppdragets genomförande har myndigheten tillsatt en vetenskaplig kommitté med representation av nationella och internationella oberoende experter från olika vetenskapliga discipliner relaterade till projektet. HaV har ställt frågan till samtliga EU-medlemsstater runt Östersjön och gett dem möjlighet att inkomma med förslag på representanter i kommittén. Förslag på kandidater inkom från Polen och Danmark och dessa kandidater bekräftade också sitt deltagande inför den formell tillsättning av kommittén. Kommittén består av totalt åtta forskare från Sverige, Danmark och Polen med kompetens inom framförallt fiskekologi och systemekologi.

Syftet med den vetenskapliga kommittén är att skapa en transparent process för att löpande under uppdragets genomförande förse myndigheten med samlade expertbedömningar som baseras på en bred vetenskaplig kompetens i enlighet med fastställd uppdragsbeskrivning.

Enligt fastställd uppdragsbeskrivning har den vetenskapliga kommittén till uppdrag att:

- a) Granska arbetsdokument och vetenskapliga underlag som används för att motivera och utse förslag till fiskereglering inom föreslagna försöksområden
- b) Granska, analysera och kommentera förslag till rumsliga åtgärder
- c) Granska och kommentera förslag till övervakningsprogram och/eller program för att följa upp det vetenskapliga projektet
- d) Diskutera och föreslå förbättringar av övervakningsprogrammet och/eller följa upp program under projektets gång
- e) Diskutera, granska och kommentera myndighetens slutliga rekommendationer och förslag till eventuella påföljande fiskeregleringar eller åtgärder som inte är fiskerirelaterade baserat på resultaten från det vetenskapliga projektet

Ett första digitalt uppstartsmöte med den vetenskapliga kommittén genomfördes 22 maj 2023 för att informera om uppdragets utformning, bakgrund och syfte samt beslutad uppdragsbeskrivning. Vid uppstartsmötet deltog projektgruppen, samt tillsatta experter inom kommittén. Mötet följdes upp av en fysisk workshop 14–15 juni, där medlemmar i vetenskapliga kommittén, forskare från SLU Aqua och HaV:s projektgrupp deltog. SLU Aqua presenterade kunskapssammanställning som ligger till grund för urval av områden. Diskussionen under workshopen inriktades på utformningen av områden, nödvändiga undersökningar samt hypoteser och orsakssamband för att kunna detektera effekter från en möjlig utflyttning av trålgränsen. Synpunkter från den vetenskapliga kommittén togs med i beredning av utformning av områden men förframförallt i design av uppföljningsprogrammet. Den vetenskapliga kommittén kunde även lämna synpunkter på ett förslag till projektets uppföljningsprogram vid ett möte den 21 november 2023. Under 2025 kommer den vetenskapliga kommittén involveras i diskussion kring de första preliminära resultaten och nödvändiga analyser för att kunna utvärdera effekter av regleringen.

5 Samråd och dialog

5.1 Internationella samråd

Inledande uppstartsmöten genomfördes med Finland och Danmark den 27 oktober 2023 respektive 30 november 2023. Det första samrådet syftade primärt till att informera om regeringsuppdraget samt diskutera och inhämta initiala synpunkter från Finland och Danmark angående uppdragets genomförande. Utifrån diskussioner och förslag från uppstartsmöten togs ett första utkast fram av HaV som i sin helhet beskrev myndighetens förslag till genomförande av uppdraget (s.k. draft proposal) som skickades till Finland och Danmark i slutet av 2023. I samband med utskick av det första utkastet ombads Finland och Danmark återkoppla med skriftliga kommentarer på utkastet och efter beaktande av dessa skriftliga kommentarer levererade HaV ett reviderat utkast till draft proposal den 8 mars 2024. Ytterligare samrådsmöte utifrån denna version genomfördes därefter med Danmark den 20 mars 2024 i Köpenhamn, respektive online med Finland den 25 mars 2024. Utifrån efterfrågad information vid dessa samrådsmöten skickade HaV ytterligare underlag som redovisade utvecklingen av bland annat svenskt kustfiske under de senaste fem åren, preliminära planer på vindkraftsetablering, samt förslag på svensk reglering av det gemensamma trålstopp som enligt ett gemensamt uttalande med Finland skulle införas i Bottenhavets territorialhav under 25 maj – 30 juni 2024. Den 2 maj skickade HaV uppdaterad beskrivning av försöksområdena i både centrala Östersjön och Bottenhavet inklusive ett utkast till uppföljningsprogram med en förfrågan om möjligheten att konsultera EU-kommissionen och den rådgivande nämnden för Östersjön (BSAC) om förslaget. Både Danmark och Finland bad att få återkomma innan sommaren efter att de avslutat nationella avstämmningar om förslaget. Rörande förslag till försöksområde i Bottenhavet svarade Finland att de nationellt skulle kunna samråda kring ett tydligt justerat genomförande som begränsats både i tid och omfattning. Finland hänvisade även till behovet att invänta ICES rådgivning för strömmingsbeståndet i Bottniska viken som skulle publiceras den 16 september och stödde därför inte en konsultation inom EU. Finland nämnde även förestående ministerråd om nästa års fiskemöjligheter och kunde planera för fortsatt samråd först efter avslutade förhandlingar i ministerrådet. Om förslag till försöksområdet i centrala Östersjön svarade Danmark innan sommaren med kommentarer kring experimentdesign, förtydliganden för uppföljningsprogrammet, projektets genomförande i förhållande till vidtagna åtgärder genom beslutad TAC- och kvotförordning, samt problematisering av begrepp och brist på definitioner för att reglera ett undantag för trålfiske för konsumtionsändamål.

HaV bedömde att Finlands ändringsförslag inte låg i linje med regeringsuppdragets utformning och konstaterade att förslaget behövde diskuteras ytterligare innan myndigheten kunde konsultera EU-kommissionen och BSAC med ett slutligt förslag. HaV föreslog därför att fortsatt diskutera förslaget vid ett möte i Helsingfors den 25 oktober, efter avslutat ministerråd. Angående förslag till försöksområde i centrala Östersjön svarade HaV Danmark den 6 september med en uppdaterad version av draft proposal för försöksområdet, med en förfrågan om att konsultera EU-kommissionen och BSAC. Danmark svarade med förslag på slutjusteringar och betonade införande av ett slutdatum i föreslagen reglering. Utifrån att nationella samråd fortsatt pågick meddelade Danmark att HaV kunde konsultera EU-kommissionen och BSAC, men utan att ange att berörda medlemsstater stödde förslaget. HaV svarade med en uppdaterad draft proposal för försöksområdet i centrala Östersjön, som också skickades till Finland för kännedom, samt meddelade att myndigheten snarast avsåg att konsultera EU-kommissionen och BSAC. HaV skickade sedan ut förslaget för konsultation den 27 september med sista svarsdatum 29

november. HaV fick en förfrågan från BSAC att presentera förslaget försöksområde och uppföljningsprogram vid nämndens möte den 29 oktober, vilket genomfördes online genom ett hybridmöte i Helsingfors för att säkerställa största möjliga deltagande för nämndens medlemmar. HaV sammanställde inhämtade synpunkter både från presentationen i BSAC och skriftliga kommentarer efter avslutad konsultation och bedömde nödvändiga justeringar av förslaget inför en nationell remiss om föreskrifter för motsvarande trålförbudsområde i centrala Östersjön. Myndighetens bedömning av lämnade synpunkter och det slutliga förslaget för ett tidsbegränsat pelagiskt trålförbudsområde i centrala Östersjön redovisades via mejl den 20 december till berörda medlemsländer, EU-kommissionen och BSAC.

Den fortsatta diskussionen med Finland om ett försöksområde i Bottenhavet avslutades vid ett möte i Helsingfors den 25 oktober där Finland konstaterade att man inte var beredd att reglera ett trålförbud för den finska pelagiska flottan utifrån den reglering som HaV föreslagit för försöksområdet. HaV meddelade Regeringskansliet om Finlands ställningstagande och publicerade även en webbyhet som beskrev att myndigheten inte såg några möjligheter att etablera ett försöksområde i Bottenhavet inom regeringsuppdragets utformning³.

5.1.1 *Draft proposal*

Som underlag till de internationella samråden har HaV tagit fram ett förslag som i sin helhet beskriver projektets genomförande och föreslagna fiskeregleringar, ett s.k. draft proposal. Underlaget är skrivet på engelska och beskriver bakgrunden till regeringsuppdraget utifrån beståndssituationer, kunskapsläge och hotbilder för aktuella sill/strömmingsbestånd. Utifrån denna bakgrundsbeskrivning beskrivs det vetenskapliga projektets syften och mål, tillsammans med föreslagna försöksområden och juridiskt ramverk för föreslagna fiskeregleringar, samt förväntade effekter för kontroll och tillsyn. Försöksområdenas betydelse för projektet syfte och mål beskrivs och bedöms utifrån historisk fiskeverksamhet, djupförhållanden och områdenas relevans för sill och strömmingsbestånden under hela livscykeln. Avslutningsvis beskrivs även det uppföljningsprogram som planerats för det vetenskapliga projektets hela genomförande (se avsnitt 6).

En justerad draft proposal som endast avser försöksområdet i centrala Östersjön publicerades i samband med de internationella konsultationerna med EU-kommissionen och BSAC och kan laddas ner från HaV:s hemsida⁴.

5.1.2 *Remiss och beslut av föreskrifter*

Myndighetens förslag till svenska föreskrifter med konsekvensbeskrivning för ett tidsbegränsat trålförbudsområde för fiske efter pelagiska arter remitterades den 18 december 2024 med sista svarsdatum 14 januari 2025⁵. I samband med remissen meddelades även internationella samrådsinstanser om myndighetens bedömning av inkomna synpunkter och det slutliga förslaget för ett tidsbegränsat trålförbudsområde i centrala Östersjön.

³ <https://www.havochvatten.se/arkiv/aktuellt/2024-11-25-inget-tralforbud-pa-forsok-i-bottenhavet.html>

⁴ <https://www.havochvatten.se/arkiv/aktuellt/2024-10-11-hav-stammer-av-forsok-att-flytta-ut-tralgransen-med-eu.html>

⁵ <https://www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-havs--och-vattenmyndigheten/remisser-fran-hav/remisser/2024-12-18-remiss-om-forbud-mot-tralfiske-efter-pelagiska-arter-i-del-av-centrala-ostersjon-innanfor-territorialhavets-grans.html>

Totalt inkom 52 remissvar, varav fyra meddelade att man avstod från att yttra sig och Regelrådet yttrade sig enbart om förslagets konsekvensutredning uppfyller kraven i förordningen (2024:183). Av resterande 47 yttranden bedömdes 39 tillstyrka förslaget, varav sex respondenter inte lämnade några synpunkter, medan 8 avstyrkte förslaget. Samtliga respondenter som bedömdes avstyrka förslaget utgjorde någon av fiskets organisationer och Simrishamns kommun.

Lämnade synpunkter och ändringsförslag kunde huvudsakligen delas in i tre tematiska grupper utifrån undantag för småskaligt trålfiske, risk för konsekvenser av effortförflyttningar, samt tidsperioden för uppföljning.

Ett stort antal respondenter ville se någon form att undantag för att mindre trålfartyg fortsatt skulle kunna bedriva fiske i området. Vissa ansåg att endast trålfiske för konsumtion borde tillåtas, medan andra ansåg att befintligt fiske fortsatt borde tillåtas. HaV bedömde inte att svaren tillförde nya argument eller motiveringar och vidhöll myndighetens tidigare bedömningar för att ett undantag för strikt konsumtionsfiske inte kan bedrivas i rimlig omfattning av berörda trålfartyg. Det bedömdes svårt att etablera en tydlig definition av konsumtionsfiske ur uppföljnings- och kontrollperspektiv. Ett fortsatt svenskt trålfiske med fartyg under 24 meter hade även kritiserats i de internationella samråden och bedömts både biologiskt olämpliga och diskriminerande mot andra länders fiskeflottor.

Flera svar beskrev en oro för att trålfisket kommer att flyttas och bedrivas i nya områden på ett oförutsägbart sätt med potentiellt negativa konsekvenser för svensk beredningsindustri. Effortförflyttningar är dock en grundläggande förutsättning vid områdesstängningar och HaV bedömde att omfattningen av det fiske som förbjuds inom området endast är marginellt i jämförelse med det fiske som redan bedrivs i övriga delar av centrala Östersjön. För jämförelse kan nämnas att föreslaget förbudsområde mellan 2019–2021 motsvarat ca 11 procent av ländernas totala fångster i förvaltningsområdet och med betydligt lägre fångster under senare år. HaV bedömde även att om förutsättningarna för pelagiskt fiske varit avsevärt bättre i mindre delar av centrala Östersjön så hade områdeskoncentrationer för trålfisket redan observerats för de 89 procent av fisket som har bedrivits utanför det föreslagna förbudsområdet. Den geografiska fördelningen av historiskt trålfiske efter pelagiska arter visade inga sådana tydliga aggregationer.

HaV delade respondenternas kommentarer om att uppföljningsperioden kan vara för kort för att säkerställa tydliga resultat och effekter från försöket då biologisk respons kan ta tid och bli tydlig först en tid efter avslutat försök. Ett slutdatum har dock krävts i de internationella samråden, samtidigt som HaV bedömde att uppföljning, analys och rapportering kan fortsätta även efter att trålfiskeförbudet har upphört. En förlängning av själva trålfiskeförbudet skulle dock kräva nya internationella samråd.

Några respondenter uttryckte också en oro för att dispensmöjligheterna under paragraf 6 var för öppna och vill se avgränsningar till utförare som inte är yrkesfiskare för att säkerställa att fiske alltid bedrivs utifrån vetenskaplig grund.

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om förbud mot trålfiske efter pelagiska arter i del av centrala Östersjön innanför territorialhavets gräns (HVMFS 2025:2) beslutades den 21 januari

2025 och publicerades på myndighetens hemsida tillsammans med en webbyhet den 23 januari⁶. Föreskrifterna trädde i kraft den 1 februari 2025.

Efter ikraftträdandet den 1 februari 2025 har HaV tillsammans med Jordbruksverket och SLU Aqua arbetat vidare med att etablera stöd och ersättningar för de småskaliga trålfiskare vars fiske berörs av trålförbudsområdet. Jordbruksverket stämmer för närvarande av stödrätten för tillfälligt upphörande av fiskeverksamhet med EU-kommissionen. Stödet finns i det svenska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 och bedöms preliminärt kunna erbjudas till hälften av de berörda fartygen. Övriga fartyg har erbjudits möjlighet att anmäla intresse för att delta i det vetenskapliga provfiske som utgör en viktig kunskapshöjande del av projektets uppföljningsprogram. Deltagande trålfiskare förväntas i varierande utsträckning kunna kombinera ett fortsatt trålfiske utanför trålförbudsområdet med vetenskapligt provfiske inom området.

5.2 Nationella samråd och dialogmöten

Projektets genomförande ställer krav på betydande samverkan med samtliga berörda intressenter. HaV genomför regeringsuppdraget i en transparent process som syftar till att tydligt beskriva processen, kommunicera hur arbetet utvecklas och ge berörda intressenter möjligheter att inkomma med synpunkter på föreslagna områden och relevanta vetenskapliga underlag och konsekvensanalyser som ligger till grund för dessa. Under projektets genomförande har HaV ordnat totalt sju nationella samråd och regionala dialogmöten. Den 17 maj 2023 bjöd HaV in till informationsmöte för cirka 60 nationella intressenter med syfte att informera och tydliggöra processen för att utse försöksområden. På mötet presenterade SLU det kunskapsunderlaget som legat till grund för att utse försöksområden. Under tre halvdagar den 6–8 september 2023 genomförde HaV tre intressentdialoger i tre städer, i Simrishamn, i Stockholm och i Gävle. På mötena presenterades olika scenarier för försöksområden i Bottniska viken och centrala Östersjön som intressenterna gavs möjlighet att komma med synpunkter på. Efter mötena gavs respektive organisation också möjlighet att inkomma med kompletterande synpunkter genom skriftliga kommentarer. Den 19 mars 2024 anordnade HaV ett särskilt samrådsmöte med direkt berörda producentorganisationer med syfte att diskutera och kartlägga möjliga konsekvenser för fisket utifrån de försöksområden och den reglering som HaV föreslår till följd av uppdragets genomförande. Fördjupade dialogmöten hölls även med berörda trålfiskare i Simrishamn och Kalmar den 15 och 18 november 2024.

⁶ <https://www.havochvatten.se/arkiv/nytt-om-fiskeregler/2025-01-23-hav-flyttar-ut-tralgransen-for-att-utvardera-tralfiskeforbud.html>

6 Uppföljningsprogram

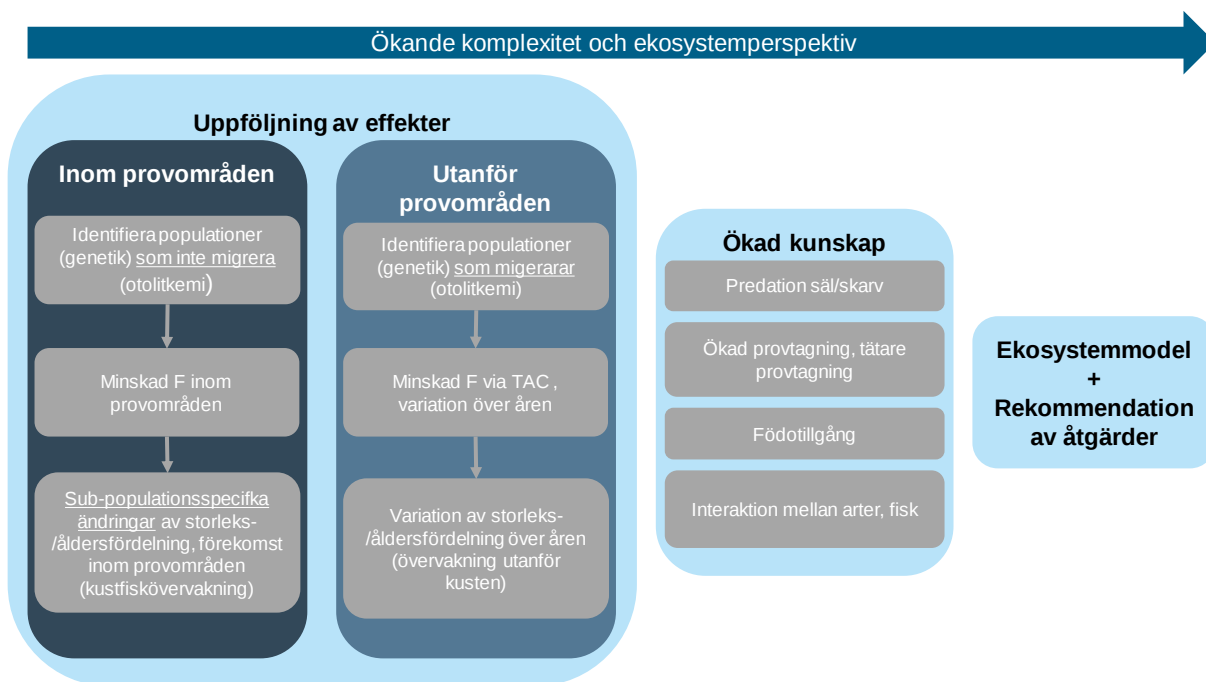
Förslag på uppföljningsprogram har beretts internt på HaV och externt med vetenskapliga kommittén under slutet av 2023 och början av 2024. Uppföljningsprogrammet är strukturerat i sex olika arbetspaket (AP):

- AP0 – Projektledning
- AP1 – Abiotisk och biotisk information
- AP2 – Pelagiskt fisk (strömming, skarpsill och storspigg)
- AP3 – Genetik och otolitkemi
- AP4 – Pelagiskt fiske
- AP5 – Säl och skarv
- AP6 – Ekosystemeffekter

Dessa sex arbetspaket ska uppfylla två syften (a) följa upp effekter från fiskeregleringar i försöksområdet och (b) höja kunskapen om strömmingens/sillens ekologi, samt bidra med information för att kunna följa utvecklingen av relevanta parametrar utanför försöksområdet (figur 2). I planeringen av uppföljningen har det beaktats att fiskeridödlighet i Bottenhavet och centrala Östersjön kan komma att variera under projektets gång till följd av årliga beslut om fastställda fiskemöjligheter.

Information som samlas in kommer att användas för att detektera effekter av genomförd fiskereglering men även för att kunna uppdatera ekosystemmodeller som beskriver sill/strömmingens interaktion med både den abiotiska miljön, samt interaktioner med andra arter och effekter från relevanta påverkansfaktorer, inklusive fiske och naturlig predation. Ekosystemmodeller kommer att kunna användas för att förklara interaktioner mellan kust och utsjö, t.ex. strömmingens/sillens migration, så långt som möjligt interaktion med andra fiskarter, framförallt storspigg och skarpsill, samt effekter från naturlig predation från framförallt säl och skarv.

Uppföljningsprogrammet kommer att omfatta hydroakustiska undersökningar i både utsjön och kusten, kustprovfisken, komplettering av dessa undersökningar med analys av planktonsamhället och insamling av abiotisk information, genetiska undersökningar, otolitkemi och insamling av fiskeberoende data med hjälp av yrkesfiskare. Total budget för uppföljningen under samtliga år uppgår till ca. 68 miljoner kronor (tabell 1).

Figur 2. Schematisk beskrivning av uppföljningsprogrammet som bygger på uppföljning av effekter inom och utanför försöksområden, ökad kunskap och ekosystemmodellering, samt rekommendation av åtgärder.

Tabell 1. Kostnader per arbetspaket (AP) och år, samt summa över projekttid per arbetspaket.

	2024	2025	2026	2027	Summa per AP
AP0	957 000 kr	957 000 kr	957 000 kr	957 000 kr	3 828 000 kr
AP1	285 000 kr	285 000 kr	285 000 kr	285 000 kr	1 140 000 kr
AP2	8 523 500 kr	8 523 500 kr	8 523 500 kr	8 523 500 kr	34 094 000 kr
AP3	320 000 kr	320 000 kr	320 000 kr	320 000 kr	1 280 000 kr
AP4	697 000 kr	697 000 kr	697 000 kr	697 000 kr	2 788 000 kr
AP5	4 505 093 kr	6 372 047 kr	6 669 411 kr	2 954 012 kr	20 500 563 kr
AP6	589 000 kr	520 000 kr	1 447 500 kr	1 297 500 kr	3 854 000 kr

Utökad kunskap av effekter från naturlig predation kan vara av stor vikt för att förstå strömmingens/sillens beståndssituation. I förslag till uppföljningsprogram ingår ett flerårigt program för att kunna skatta effekter från naturlig predation bättre. Projektet använder sig av tidigare arbeten i olika program, exempelvis uppföljning av licensjakt och projektet "Predatorers effekt på ekosystem – modellering"; "Uppdatering av förvaltningsplan för skarv", samt pågående övervakning av marina däggdjur gällande populationsstorlek och utbredning, samt hälso- och sjukdomsövervakning. Förslaget omfattar att:

- Utökade undersökningar av populationsstorlek och utbredning av säl och skarv i anslutning till provområdet i centrala Östersjön
- kartlägga rumslig fördelning av gråsäl och möjligen vikare (om det är relevant) under olika tider per år utöver kut- och pälsbytesperioderna då löpande övervakning genomförs
- kartlägga rumslig fördelning under häckningsperioden för storskarv
- kartlägga födosöksområdet och beteende, inklusive rörelsemönster och dykprofiler för främst gråsäl och i möjligaste mån även för storskarv

- att intensifiera kutinventering för gråsäl, och möjligen vikare, så långt som relevant, för att komplettera pågående övervakning
- analyser av födoval, uttag och dietsammansättning (art & storlek) för både gråsäl, samt vikare, så långt som relevant, och skarv
- analyser och kartläggning av kondition för både säl och skarv samt häckningsframgång för skarv

Dessa undersökningar kommer i första hand genomföras inom två fokusområden för att kunna komplettera pågående övervakning på bästa sätt.

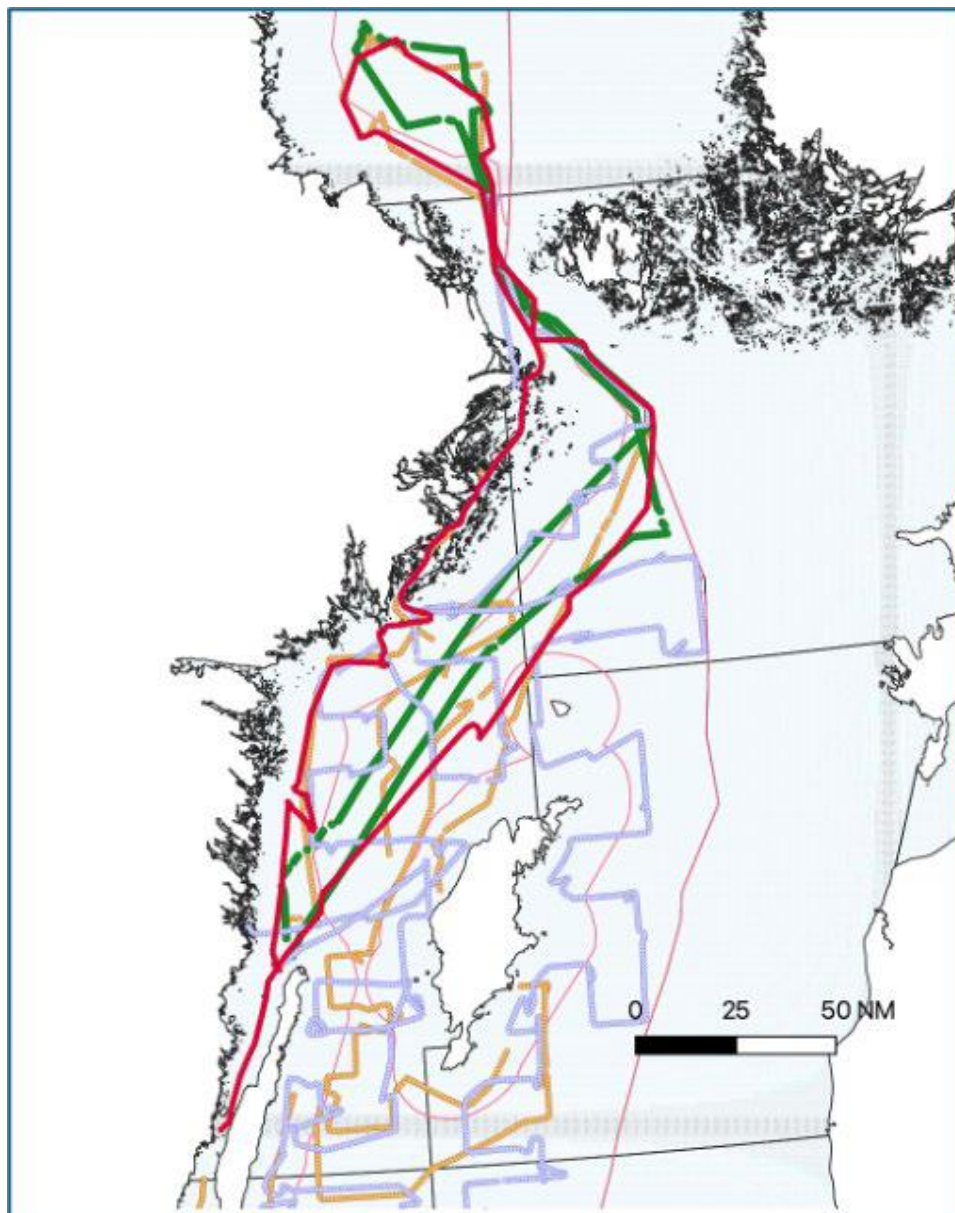
6.1 Påbörjade undersökningar

Arbetet med att genomföra uppföljningsprogrammet påbörjades redan 2023 och intensifierades under 2024 och inledningen av 2025. Dessutom anpassas undersökningarnas geografiska läge så långt som möjligt utifrån det beslutade försöksområdet.

Undersökningar i fält och sammanställning av befintlig provtagning är pågående i de olika arbetspaketen. Det är viktigt att påpeka att den information som hittills samlats in inte utgör underlag för att dra några slutsatser om försöket som helhet. Inom arbetspaket 1 "Abiotisk information" har data sammanställts med avseende av salthalt, temperatur, kväve och fosfor, pH och klorofyll. Tillsammans med data om förekomst av hoppkräftor kommer dessa data vara av stort värde för att analysera förändringar i miljön som kan påverka strömning och sill. Störst fokus lades under 2024 på arbetspaket 2 "Pelagisk fisk". Arbetspaketet syftar till att övervaka rumsliga och tidsmässiga förändringar hos sill/strömning, skarpsill och storspigg.

Forskningsfartyget Svea utförde totalt fyra expeditioner under 2024 och en i februari 2025. Två expeditioner under 2024 inkluderade även provtagning i området kring Finngrundet i Bottenhavet (Figur 3). Utvärdering av undersökningarna pågår löpande. Preliminärt tyder resultaten på att det fanns mer yngre sill/strömning väster om Gotland i delområde 27) än i Bottenhavet i delområde 30 under första kvartalet 2024. Det finns även en svag trend att det är yngre sill/strömning i mer kustnära trålhal än i utsjön. Under oktober 2024 testades även en solcellsdriven drönare för att samla in akustikdata. Testet bedöms som lyckat och data är under bearbetning. Segeldrönare kommer att vara ett viktigt komplement för att samla in högupplöst akustikdata under projektets gång. I arbetspaket 2 ingår även kustfiskundersökningar. Riktade undersökningar gjordes både utanför Forsmark och Simpevarp under 2024. Analys av dessa undersökningarna pågår fortfarande. Anmärkningsvärt var dock att prover från Simpevarp visade att skillnaden i storlek mellan yngre och äldre sill/strömmingsindivider var avsevärt lägre än förväntat. Det planeras

ytterligare kustfiskundersökningar under 2025, samt en utökad journalföring inom det småskaliga kustnära yrkesfisket.

Figur 3. 2024 års akustikundersökningar med R/V Svea. Grön: kvartal 1 2024; orange: kvartal 2 2024; lila: kvartal 3 2024 och röd: kvartal 4 2024 (SLU Aqua 2025).

Under 2024 har 3 689 prover för genetisk sekvensering samlats in inom arbetspaket 3 "Genetik och otolitkemi". Arbetet inom arbetspaket 3 har bidragit till en artikel om strömmingens/sillens populationsstruktur som publicerades nyss i Nature Communications⁷. De första undersökningarna av otolitkemi hos insamlade individer påvisade skillnader i otolitkemiska livshistoriemönster av kvoten mellan strontium och kalcium för genetiskt identifierade vårlekande och höstlekande sill/strömming, samt för snabbväxande och fiskätande "slåttersill" (även kallad rovströmming), vilket indikerar skillnader i migrationsmönster för dessa delbestånd. Under 2025

⁷ Goodall et al. 2024: [Evolution of fast-growing piscivorous herring in the young Baltic Sea | Nature Communications](#)

kommer analyser av både genetik och otolitkemi att fortsätta och en mer detaljerad preliminär rapportering förväntas till juni 2025.

Även arbetet med att följa upp effekter från predation från skarv och säl pågår. Undersökningar genomförs i två fokusområden: (1) Södra Bottenhavet vid Forsmark/Gräsö och (2) utanför Bråviken, i Södermanlands län. I undersökningen ingår även två referensområden, utanför Gotland och i Blekinge skärgård, samt märkning av individer, födoanalys, kutinventeringar och övervakning av häckningsframgång hos storskarv.

Även arbetet med Ekosystemmodellering har påbörjats. Under slutet av 2024 och början av 2025 diskuterades HaV och SLU Aqua hur arbetspaket 6 "Ekosystemeffekter" bör anpassas, baserat på det beslutade försöksområde i centrala Östersjön, och utifrån andra pågående projekt (t.ex. [FORCE – Att underlätta återhämtningen av haven i ett föränderligt klimat](#)).

7 Kommunikation och rapportering

Uppdragets omfattning och sakfråga är av stort intresse för flera olika intressenter. Från myndighetens sida är det viktigt att hålla samtliga intressenter informerade om projektets status och genomförande. Allmänintresset kring uppdraget är också stort. Det är därför viktigt att upprätta en väl förankrad dialog med berörda intressenter och EU-medlemsstater om bl.a. bakgrund, syfte, val av områden och tillvägagångssätt. Myndigheten har tillsatt en kommunikator på deltid i projektet och har gjort en kommunikationsplan för att hålla i gång detta arbete. Det är viktigt att HaV tillhandahåller en löpande kommunikation med intressenter för att säkerställa att relevant information fångas upp och att samtliga intressenter löpande informeras om uppdragets genomförande.

HaV har etablerat en extern websida där det går att läsa om uppdragets utformning, genomförande och relevanta dokument finns upplagda. Denna sida kommer också hållas uppdaterad löpande. När det finns information av särskild vikt eller intresse kommer det också publiceras nyheter om detta på HaVs webbsida. Länkar till dessa sidor finns här:

- HaVs externa websida för regeringsuppdraget:

<https://www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-oss/regeringsuppdrag/regeringsuppdrag/uppdrag-att-pa-prov-genomfora-fiskeriforvaltningsatgarder-som-motsvarar-en-utflyttning-av-tralgransen-2022.html>

- HaVs hemsida:

<https://www.havochvatten.se/en>